

Kreipimasis dėl Lietuvos diasporos profesinio potencialo įtraukimo valstybės raidai: diasporos rolė kuriant talentų ir inovacijų šalį – Globalią Lietuvą

2021 m. vasario 1 d.

Priedas Nr. 1

ĮRANKIAI. Kaip įtraukti Diasporą kuriant Globalią Lietuvą

GLL ir jos kuruojamų diasporos profesionalų organizacijų vardu, žemiau vardijame **4 kryptis**, kur siūlome įtraukti Diasporos profesionalus:

- I. Viešajame sektoriuje.** Diasporos politikos formuotojai ir pokyčių katalizatoriai.
- II. Versle/ekonomikoje.** Mentorai Lietuvos verslui ir jaunimui. Ambasadoriai 49+ šalyse.
- III. Ryšyje.** Rasti, motyvuoti, įtraukti, apdovanoti.
- IV. Finansavime.** GLL tinklas augs dešimteriopai. Iššūkis 2050 - 5 milijonų Lietuva.

I. VIEŠAJAME SEKTORIUJE. Diasporos politikos formuotojai ir pokyčių katalizatoriai

Sveikiname siekį Diasporos politiką laikyti Vyriausybės prioritetu. Diasporos profesionalai - galingas resursas viešajam sektoriui. Jam panaudoti kviečiame imtis žingsnių dvejose srityse:

- a. Diasporos politikos formavimas ir įgyvendinimas
- b. Strateginių valstybės pokyčių valdymas ir įgyvendinimas

Siekiant sistemingai ir efektyviai padėti įtraukti nutolusius talentus į valstybės gyvenimą, pirmiausia, kviečiame GLL, kaip 11 metų Diasporos profesionalus telkiančią organizaciją, įtraukti į Diasporos politikos formavimą ir įgyvendinimo procesą.

a. Diasporos politikos formavimas ir įgyvendinimas

Kviečiame imtis šių žingsnių, siekiant, kad išsakomas prioritetas Diasporai ir jos intelektualinių resursų panaudojimui virstų kūnu:

- **paskirti Chief Diaspora Officer (CDO)**, atsakingą už nuoseklų Diasporos įtraukimą į valstybės gyvenimą. Tiesiogiai atskaitinga(-as) Ministrui Pirmininkei(-ui) ji(-s) vadovautų Globalios Lietuvos komisijos veiklai, Globalios Lietuvos programos kūrimui ir įgyvendinimui skirtingų ministerijų, pavaldžių agentūrų, savivaldybių atsakomybių ribose.

- **keisti** Užsienio lietuvių reikalų koordinavimo komisiją prie LR Vyriausybės (įsteigta 2009 m., nebešaukiama) į **Globalios Lietuvos komisiją prie LR Vyriausybės**, į jos sudėtį įtraukti Diasporos profesionalus atstovaujančių grupių - GLL, profesionalų klubų ir kt., atstovus pagal kompetencijas.

- **kviesti** GLL ir kitų Diasporos profesionalų organizacijų atstoves(-us) dalyvauti ekspertų grupėje rengiant **Globalios Lietuvos programą 2021-2026** ir/ar kituose Diasporos politiką formuojančiuose komitetuose.

- **skirti** GLL atstovę(-ą) dalyvauti **Ekonomikos diplomatijos taryboje (EDT)** ir **kitose patariamiosiose institucijose Vyriausybės, ministerijų, agentūrų ar savivaldybių lygmenyje**, kur galima naudingai panaudoti Diasporos profesionalų intelektualinį potencialą.

- **skatinti** LR ambasadas bendradarbiauti su GLL ir vietos profesionalų klubais.

- **sudaryti sąlygas** konkursuose į Lietuvos reprezentavimo pareigas – tokias kaip atašė pareigybes – kandidatuoti ne tik Lietuvoje, bet ir užsienio šalyse gyvenantiems lietuviams. Šalyse ir miestuose, kuriuose nėra Lietuvos ambasadų ar pakankamai poreikio turėti apmokamus kultūros/ekonomikos atašė, į ekonominio ir kultūrinio eksporto planavimą formaliau įtraukti ir aktyvius užsienio lietuvių profesinių bendruomenių atstovus.

- **įveikinti** Savivaldybių asociacijos pradėtą Globalių regionų programą, kurios pagrindu regionų vystymui sutelkiamos išvykusiųjų kompetencijos.

b. Strateginių valstybės pokyčių valdymas ir įgyvendinimas

Diasporos profesionalai gali padėti stiprinant tarptautinius ekonominius santykius: didinant Lietuvos ir lietuvių tarptautinę įtaką, stiprinant ekonominę diplomatiją, eksportą, atveriant duris galimybėms investuoti Lietuvoje, atliekant neformalių Lietuvos ambasadorių funkciją įvairiose organizacijose ar industrijose. Ne mažiau svarbus nutolusių lietuvių įtraukimas diegiant inovacijas ir tarptautines praktikas Lietuvoje: siūlant ir diegiant inovacijas valstybės kontroliuojamose įmonėse bei padedant tobulėti viešajam sektoriui.

Todėl kviečiame:

- **kartu sukurti** World-Class Lyderių Patarėjų Tarybą LR Vyriausybei ir Lietuva 2050. GLL ir LR Vyriausybės iniciatyva sutelkti Premjerės/-o patarėjų tinklą (atitinkamo verslo - Stebėtojų/Patarėjų taryba), kuris papildytų vyriausybės komandą strateginėmis kompetencijomis ir veiktų prie Lietuva 2050 Pažangos Tarybos (ar kitos ilgalaikės valstybės strategijos kūrėjų komandos) kaip nepriklausomų ekspertų grupė. Aukščiausio lygio patarėjai kviečiami patarti šalies progreso ir vizijos klausimais, kelti globalius iššūkius Vyriausybei. Jų pasiūlymai priimtini vyriausybei būtų integruojami į Pažangos tarybos sprendimus ir veiklos planus. Būtų siekiama kartą metuose Lietuvoje surinkti visus World-Class Lyderių Patarėjų Tarybos narius metiniam susitikimui **Globalios Lietuvos lyderių forume**. Metų eigoje vyktų asmeniniai virtualūs pasitarimai su Premjere(-u) ir jos komanda, įtraukimas ambicingos šalies vizijos formavimo klausimais. Kandidato profilio pavyzdys - Robert J. Shiller, ekonomistas, Nobelio premijos laureatas.

- **kartu sukurti** Nutolusių konsultantų tinklą “Think & Do Tank”

Konsultantų, patarėjų tinklas, jungiantis tarptautinę patirtį sukaupusius globalius lietuvius ir pasitelkiamas, kaip geriausios užsienio patirties ir globalių kompetencijų vykdomų reformų klausimais šaltinis bei ekspertinė pagalba šalies progresui. Siūlome prieigą prie ekspertų bazės konsultacijų strateginiais šaliai klausimais LR Vyriausybei, ministerijai, savivaldybių lygmenyje. Prioritetinės valstybės raidos sritys konsultacijoms su diaspora: inovacijų ir skaitmenos, talentų pritraukimo, švietimo, valstybės administravimo ir kt. Kasmetinis konsultantų forumas-susitikimas vyktų **Globalios Lietuvos lyderių forumo** metu. Reguliariai dalinamasi grįžtamuoju ryšiu, vertinamas ir matuojamas rezultatas.

- **kartu sukurti** sistemą Investicijų ambasadoriams Lietuvai įveikinti. Esame įkvėpti “Barclays”, “Western Union”, “Intermedix”, „Valuetech“, „Euromonitor International“, „Infare“, „Devbridge Group“, „Uber“, „Novaco“, “WIX.com“ istorijų, kai globaliose kompanijose dirbantys lietuviai profesionalai prisideda pritraukiant jas į Lietuvą. Siūlome skirti daugiau resursų įveiklinant lietuvių diasporą aktyvesniam įtraukimui pritraukiant investicijų į Lietuvą ir auginti tokių istorijų skaičių. Galimi du formatai:

- **Investicijų ambasadorių programos plėtra** (jau pradėta drauge su „Investuok Lietuvoje“) . Pavyzdys: “Kopenhagen Good Will Ambassadors”.
- **„Connect Lithuania“ agentūra**. Pavyzdys: “Connect Ireland”.

- **domimės** LR Vyriausybės programoje numatyta „Sugrįžtančios Lietuvos“ agentūros idėja, kuri kartu su grįžtančiais piliečiais ir verslu siektų pritraukti į šalį naujų investicijų, technologijų, patirties, kontaktų bei kūrybingumo. **Kviečiame laikyti GLL tinklą kertiniu partneriu** šios agentūros kūrime.

II. VERSLE/EKONOMIKOJE. Mentorai Lietuvos verslui ir jaunimui. Ambasadoriai 49 šalyse

GLL tinklas 11 metų jungia vertingus Lietuvai tarptautinius savo srities profesionalus 49+ šalyse, kurie aktyviai įsitraukia į Lietuvos ekonomikos ir mokslo stiprinimą, atveda investicijas ir pataria Lietuvos įmonėms eksporto klausimais, skatina teigiamas teises ir institucines permainas Lietuvoje, tampa neformaliais Lietuvos ir verslo/profesiniais ambasadoriais gyvenamose valstybėse. Todėl kviečiame:

- **kartu toliau vystyti** programą „**GLL Patarėjai verslui**“. Bendradarbiaudami su Ekonomikos ir Inovacijų ministerija ir VšĮ „Versli Lietuva“, GLL kuria jungtis tarp užsienio profesionalų ir Lietuvos verslo įmonių, besidominčių eksporto galimybėmis atitinkamose valstybėse. Jos gauna strateginius patarimus plėtrai ir eksportui bei vertingų kontaktų. Nuo 2020 finansavimas iš LR Ekonomikos ir inovacijų ministerijos šiai programai nutrauktas (iki tol skirta 20 000 Eur per metus). Daugiau: <http://lithuanianleaders.org/gll-business-advisors/>. Pavyzdys pasaulyje: “Global Scot”, Škotijoje.

- **atnaujinti** bendradarbiavimą randant **mentorius Lietuvos eksportuotojams** VšĮ „Versli Lietuva“ renginių cikle „Eksporto klubas“. GLL atranda ir pasiūlo motyvuotus ekspertus - diasporos profesionalus ar Lietuvos draugus renginiams. Tai dalykinės verslininkų diskusijos, pristatant konkrečios šalies potencialą ir aptariant jos specifiką, ekonominius, politinius ir kultūrinius aspektus sėkmingam eksportui.

- **palaikyti** GLL naujienų generavimą (*GLL Monthly Newsletter ir kt.*) anglų kalba tarptautinei bendruomenei. Iškeliamo Lietuvos verslų ir profesionalų sėkmės istorijas pasauliui. Skatiname sėkmingą lietuvišką verslą būti aktyvesniems ir dalintis Lietuvoje sukaupta verslo patirtimi bei žiniomis su visu pasauliu. Tuo būdu garsiname savo verslus ir Lietuvos vardą globaliai.

- **kartu** vystyti karjeros pradžios programą „**Talentai Lietuvai**“. 2016 metų rudenį GLL sukūrė ir 3 metus vykdė karjeros privačiame sektoriuje pradžios programą, skirtą užsienio universitetuose mokslus baigusiam jaunimui (atitkmuo viešojo sektoriaus „Kurk Lietuvai“). Du kartus per metus vykdytos absolventų iš užsienio atrankos į patrauklias darbo vietas pažangiose Lietuvos įmonėse. Per trejus metus į Lietuvą dirbti pritraukti 100+ užsienio studentų absolventų. Tuo pačiu rinkti duomenys apie užsienyje studijuojančius lietuvius, siekiant išlaikyti su jais ryšį (2200 kontaktų duomenų bazė). Programa dėl finansavimo trūkumo šiuo metu sustabdyta.

III. RYŠYJE. Rasti, motyvuoti, įtraukti, apdovanoti.

Surasti, motyvuoti, įtraukti, apdovanoti – keturios esminės Diasporos profesionalų įtinklinimo proceso dalys. Universitetai panašiai jungia savo alumni, pažangios kompanijos telkia talentus aplink save (*talent pooling*). Airija, Izraelis, Škotija, Naujoji Zelandija, kitos šalys į ryšio sukūrimą su šviesiausiais nutolusiais protais investuoja didelius resursus, žinoma, matuodami to rezultatus.

Tamprių santykių vystymą ir išlaikymą tarp Lietuvos profesionalų ir Lietuvos galime matuoti GLL bei profesionalų klubų veiklų, programų pagalba. Todėl kviečiame:

- palaikyti **GLL kontaktų duomenų bazės** (dabar 6100+) ir **renginių/programų/virtualios bendruomenės** (dabar 20 000+) plėtrą.

- **palaikyti** GLL veiklas padedant vystyti lietuvių profesionalų klubams pasaulyje, kurie yra diasporos profesionalų tinklo telkėjai savo šalyse (dabar klubų - 24). Remti metinius **profesionalų klubų suvažiavimus**, mėnesinius **susitikimus**, naujų klubų steigimo inicijavimą, vystymosi mentorystę. T.y. gerosios praktikos pasikeitimą tarp profesionalų klubų ir geografiškai neribojantį gerosios praktikos dalinimą tarp lietuvių profesionalų.

- **palaikyti Globalios Lietuvos apdovanojimų** organizavimą. Bendradarbiaudami su LR Prezidentūra ir LR Užsienio reikalų ministerija, GLL jau 9 metus iš eilės rengia apdovanojimus, kurie įvertina pasaulio lietuvių ir su Lietuva susijusių asmenų indėlį, kuriant pasauliniu mastu sėkmingą ir pripažintą Lietuvą. Apdovanojimai glojami LR Prezidentų. Jie iš dalies finansuojami URM (apie 5 000 Eur kasmet) ir remiančių įmonių, bilietų lėšomis (apie 30 000 Eur kasmet): <https://gllawards.lt>

- **palaikyti Globalių Lietuvos lyderių forumą**. Diasporos profesionalų forumas kuria jungtis tarp Globalios Lietuvos apdovanojimų laureatų ir nominantų, užsienio lietuvių profesionalų klubų atstovų, LR valstybinių ir savivaldybių institucijų, verslo ir visuomeninių organizacijų, universitetų - bendriems projektams svarbiose valstybės plėtrai srityse. Forumas finansuojamas privačių rėmėjų. <https://gllawards.lt/lt/forumas-2020/>

IV. FINANSAVIME. GLL augs dešimteriopai. Išūkis 2050 - 5 milijonų Lietuva.

Tikime, kad per 11 metų GLL jau įrodė, jog su minimaliais resursais gali efektyviai pradėti ir vystyti kritiškai reikalingas iniciatyvas, pasiekti stulbinamų rezultatų. **Efektyvi ir tvari veikla**, įtraukianti daug savanoriškų nuotolinių komandų yra įmanoma tik su save išlaikančiu GLL biuru, koordinuojančiu veiklą visame pasaulyje ir Lietuvoje, užsiimančiu lėšų telkimu, viešinimu, organizavimu.

Ryšio palaikymas su profesionalia diaspora ir jos įtraukimo projektai, programos ir diasporos profesionalų apdovanojimai turėtų tapti **ir valstybiniu prioritetu**, ir būti dalinai finansuojami iš nacionalinio biudžeto. Bent 6 asmenų komandos biuras (dabar – 2 etatų komanda ir daug koordinuojamų savanorių), programų vystymas, metiniai renginiai ir vizitai į profesionalų bendruomenes užsienyje reikalauja išteklių. Atėjo metas sėkmingus išbandytus projektus pakelti į kitą kokybės bei apimčių lygį ir kelti ambicingus tikslus. Todėl keliamo:

• **TIKSLĄ 2030: GLL jungs 200 000+ profesionalų bendruomenę 100+ šalių.**

Tam, kad pasiektume strateginę organizacijos tikslą 2030 metams - jungti 200 000+ profesionalų bendruomenę 100+ šalių - turime **praplėsti GLL narių ratą, sparčiai auginti išbandytas, geriausias GLL programas**. Tam reikalingos didesnės valstybės ir privačių rėmėjų investicijos. Todėl:

- **atkreipiame dėmesį**, kad 2020 metais GLL skirta **5 000 Eur** Valstybės biudžeto paramos (Globalios Lietuvos programos lėšos, URM parama).
- **atkreipiame dėmesį**, kad GLL biure šiuo metu dirba tik **dviejų žmonių komanda**. Išsikeltiems tikslams pasiekti reikalinga bent 6 nuolatiniai darbuotojai.
- **kviečiame** investuoti **ne mažiau kaip 300 000 Eur per metus** iš valstybės biudžeto GLL ir profesionalų klubų patikrintoms, sėkmingą veiklos istoriją turinčioms veikloms **plėsti**.
- **įsipareigojame** laipsniškai **savanoriškai mažinti valstybės pagalbą** ir didinti privačių rėmėjų dalį kasmet. Tam samdysime **profesionalius lėšų telkėjus**.

Svarbi Diasporos profesionalų, kaip strateginių išorinių patarėjų, rolė yra skatinti mūsų valstybę kelti naujus ambicingus iššūkius, o jau iškeltus tikslus įvertinti pasauliniame kontekste. Vienas jų nuskambėjo GLL Forume, 2021 m. sausio 21 dieną:

• **IŠŠŪKIS LIETUVAI 2050: 5 milijonų Lietuva – globali inovacijų ir talentų šalis.**

Suformavus tokį iššūkį Lietuvai, kuris iškeltų ambiciją Talentų, Inovacijų ir Atvirumo politikoje Lietuvoje, kviečiame:

• **įvertinti galimybę** su LR Vyriausybės palaikymu įkurti filantropų tinklą - **Globalios Lietuvos Fondą**, kuris padėtų imtis ir įgyvendinti ambicingus ilgalaikius iššūkius, remiant **pilietinę Lietuvos visuomenę visame pasaulyje ir Lietuvoje**. Globalios Lietuvos Fondas leistų pritraukti privatų kapitalą, potencialių filantropų - globalių Lietuvių - paramą ir padidinti turimą valstybės paramą. Fondo valdyba skirstytų lėšas svarbiems Lietuvos ir pasaulio lietuvių prioritetams pasiekti, pavyzdžiui, inovacijoms, talentų pritraukimui, atvirumui. GLL galėtų vykdyti reguliarias lėšų pritraukimo akcijas tarp Lietuvoje gyvenančių bei užsienio lietuvių, norinčių finansiškai prisidėti prie Lietuvos vystymosi. Panašus fondas „Ireland Fund“ veikia Airijoje, kuris per savo veiklą surinkęs 600 mln. USD lėšų, jas skyrė daugiau nei 3200 pokytį kuriančių airių organizacijų visame pasaulyje: <https://irelandfunds.org/>

